

Kantelu 88/2012 (Complaint 88/2012) (Merits 88/2012)

Ensimmäinen Suomen sosiaali oikeudellisen seuran kantelu koski Suomen sosiaaliturvaetuuksien minimitasoa. Seuramme piti sitä liian alhaisena ja sen vuoksi Suomen katsottiin rikkovan Euroopan sosiaalisen peruskirjan 12 ja 13 artiklaa, jotka koskevat sosiaalivakuutusetuuksien ja sosiaaliavustusten alinta sallittua tasoa Euroopan neuvoston jäsenmaassa. Euroopan neuvosto pyysi Suomen hallitukselta vastinetta kantelumme, jonka Suomen hallitus antoi. Hallitus vastusti kantelumme katsoen Suomen perusturvan täyttävän peruskirjan vaatimukset

Euroopan neuvoston sosiaalisten oikeuksien komitea käsitteli kantelumme ja antoi päätöksen, joka tuli julkiseksi vuonna 2015 (Merits 88/2012):

1. Perusoikeuskirjan 12 artiklassa oikeus sosiaaliturvaan vahvistetaan perusoikeutena.
2. Komitea on johdonmukaisesti katsonut, että 12 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen sosiaaliturvajärjestelmien on katettava perinteiset sosiaaliset riskit ja tarjottava riittävät etuudet sairaanhoidon, sairauden, työttömyyden, vanhuuden, työtapaturman, perheen, äitiyden, työkyvyttömyyden ja jälkeenjääneiden osalta (ks. esim. päätelmät 2013, Georgia, 12 artiklan 1 kohta).
3. Lisäksi sosiaaliturvajärjestelmien on katettava merkittävä osa väestöstä, ja se on rahoitettava kollektiivisesti eli työnantajien ja työntekijöiden maksuosuuksilla ja/tai valtion talousarviosta (ks. esim. päätelmät 2006, Alankomaat, 12 artiklan 1 kohta).
4. Kun järjestelmä rahoitetaan verovaroin, sen kattavuuden suojeltavien henkilöiden osalta olisi perustuttava syrjimättömyyden periaatteeseen, sanotun kuitenkin rajoittamatta järjestelmän saamisen edellytyksiä.
5. Sosiaalisen peruskirjan 12 artiklan 1 §:n mukaan sosiaaliturvan eri aloilla myönnettävien etuuksien on oltava riittäviä, eivätkä etenkin tuloja korvaavat etuudet saa olla niin pieniä, että edunsaajat joutuvat köyhyyteen.
6. Arvioidessaan tuloja korvaavien sosiaaliturvaetuuksien riittävyyttä komitea tarkastelee erilaisia määrällisiä indikaattoreita.
7. Ensinnäkin siinä otetaan huomioon tulot korvaavien etuuksien vähimmäistaso lähtökohtaisesti kokopäiväiselle edunsaajalle, jonka kansallisen sosiaaliturvalainsäädännön mukainen tilanne joko maksuhistorian tai aiempien tulojen osalta oikeuttaa hänet vähimmäisetuuteen. Tietoja näistä etuuksista, jotka yleensä ilmaistaan kuukausittaisina summoina euroina (tai lasketaan uudelleen näillä ehdoilla), on saatavilla kansalliselta sosiaaliturvahallinnolta ja tunnustetuista kansainvälisistä lähteistä, kuten keskinäisestä sosiaaliturvatietojärjestelmästä (MISSOC).
8. Komitea toteaa, että tämän kantelun molemmat osapuolet ovat toimittaneet tietoja asiaankuuluvista vähimmäisetuuksista, joiden määriä ei ole kiistetty.
9. Toiseksi komitea vertaa vähimmäisetuuksia tiettyihin euroina ilmaistun ekvivalentin käytettävissä olevan mediaanitulon raja-arvoihin, jotka ovat saatavilla Eurostatista ja/tai virallisista kansallisista tilastoista, joissa käytetään samaa määritelmää ja menetelmää:

10. Kotitalouden tulot lasketaan laskemalla yhteen kaikki kotitalouden kunkin jäsenen mistä tahansa lähteestä saamat rahatulot. Kotitalouden koon ja koostumuksen erojen huomioon ottamiseksi tämä kokonaismäärä jaetaan "ekvivalenttien aikuisten" lukumäärällä käyttäen vakioasteikkoa (ns. muutettu OECD:n vastaavuusasteikko). Tuloksena oleva luku osoitetaan jokaiselle kotitalouden jäsenelle.
11. Sosiaalisen peruskirjan 12 artiklan 1 §:n mukaan tuloja korvaavien etuuksien tason on oltava sellainen, että se on kohtuullisessa suhteessa aikaisempiin tuloihin, eivätkä ne missään tapauksessa saa alittaa rajaa, joka määritellään 50 prosentiksi ekvivalentista mediaanitulosta.
12. Jos tulot korvaava etuus on 40–50 prosenttia ekvivalentista mediaanitulosta, komitea ottaa tarvittaessa huomioon myös muut täydentävät etuudet, esimerkiksi sosiaaliavustuksen ja asumistuen (ks. esim. päätelmät 2013, Unkari, 12 artiklan 1 kohta).
13. Jos tuloja korvaavan etuuden vähimmäistaso laskee alle 40 prosenttiin ekvivalentista mediaanitulosta, komitea katsoo, että sen yhteenlaskeminen muiden etuuksien kanssa ei voi saattaa määrää peruskirjan mukaiseksi, ja katsoo, että etuus on ilmeisen riittämätön (ks. esimerkiksi päätelmät 2013, Suomi, 12 artiklan 1 kohta).
14. Mitä tulee erityisesti täydentäviin etuuksiin turvautumiseen, komitea muistuttaa, että sopimusvaltioiden tehtävänä on osoittaa, että täydentävät etuudet tosiasiallisesti annetaan kaikille asianomaisille henkilöille, joiden sosiaaliturvaetuudet jäävät alle 50 prosentin kynnyksen.
15. Komitea toistaa tässä yhteydessä pitkäaikaisen kantansa, jonka mukaan sosiaaliavun luonteisiin täydentäviin etuuksiin turvautuminen ei saisi muuttaa sosiaaliavujärjestelmää perussosiaalihuoltojärjestelmäksi (12 artiklaa koskeva tulkintalausunto, päätelmät XIV-1).
16. Komitea arvioi kansallista lainsäädäntöä ja käytäntöä sellaisina kuin ne olivat päätöksen tekohetkellä (European Council of Police Trade Unions v. Portugali, kantelu nro 11/2001, asiasisältöä koskeva päätös 21. toukokuuta 2001).
17. Jos komitea kuitenkin tukeutuu tilastollisiin indikaattoreihin, se ottaa huomioon tuoreimmat ja vertailukelpoisimmat saatavilla olevat luvut.
18. Tässä valituksessa osapuolten toimittamat ja/tai Eurostatilta saatavilla olevat Suomea koskevat tuoreimmat luvut koskevat vuosia 2012 ja 2013.
19. Komitea toteaa, että Suomessa 50 prosenttia ekvivalentista mediaanitulosta vastasi 970 euroa kuukaudessa (nettona) naimattomalle henkilölle vuonna 2013 ja 40 prosenttia ekvivalentista mediaanitulosta vastasi 776 euroa kuukaudessa (nettona) vuonna 2013.
20. **Sairauspäiväraha** Sairauspäivärahan vähimmäismäärä vuonna 2013 oli 23,77 euroa eli 594 euroa kuukaudessa, mikä vastaa 31:tä prosenttia ekvivalentista mediaanitulosta. Komitea toteaa, että kiinteämääräisen 20 prosentin tuloveron jälkeen sairauspäivärahan vähimmäismäärä kuukaudessa oli 475 euroa kuukaudessa nettona eli vain 24 prosenttia ekvivalentista mediaanitulosta.

21. Komitea toteaa lisäksi, että vuonna 2012 sairauspäivärahaa maksettiin keskimäärin 1 370 euroa kuukaudessa, mikä on huomattavasti enemmän kuin ekvivalentti mediaanitulo.
22. Komitea muistuttaa tulleen siihen tulokseen, että sairauspäivärahan vähimmäistaso on selvästi riittämätön, koska sen määrä laskee alle 40 prosenttiin ekvivalentista mediaanitulosta vuoden 2011 lukujen perusteella (päätelmät 2013, Suomi, 12 artiklan 1 kohta).
23. **Äitiysraha ja kuntoutusraha** Komitea toteaa, että näiden etuuskien taso oli sama kuin sairauspäivärahan taso ja vastasi siten 31:tä prosenttia ekvivalentista mediaanitulosta ennen veroja ja 24:ää prosenttia ekvivalentista mediaanitulosta verojen jälkeen.
24. **Työttömyysturvan peruspäiväraha** Peruspäivärahan määrä oli 32,46 euroa päivässä vuonna 2013, 698 euroa kuukaudessa eli 36 prosenttia ekvivalentista mediaanitulosta. Myös tämä korvaus on tuloveron alainen ja nettomäärä verojen jälkeen oli 558 € kuukaudessa vuonna 2013 eli 29 % ekvivalentista mediaanitulosta.
25. **Takuueläke** Takuueläke oli 738,82 euroa kuukaudessa vuonna 2013, mikä on 38 % ekvivalentista mediaanitulosta.
26. Komitea muistuttaa tulleen siihen tulokseen, että takuueläkkeen taso oli ilmeisen riittämätön, koska se laskee alle 40 prosenttiin ekvivalentista mediaanitulosta vuoden 2011 luvut huomioon ottaen (päätelmät 2013, Suomi, 12 artiklan 1 kohta).
27. Komitea toteaa, että kaikkien edellä mainittujen sosiaaliturvaetuuksien taso laskee alle 40 prosenttiin ekvivalentista mediaanitulosta.
28. Taso on siten ilmeisen riittämätön 12 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla, eikä komitean ole tarpeen tarkastella muiden täydentävien etuuskien, kuten sosiaalihuoltoetuuksien ja asumistuen, mahdollisia vaikutuksia.

Komitea katsoo, että perusoikeuskirjan 12 artiklan 1 kohtaa on rikottu.